

Уведено у нови инвентар бр. ~~1899~~ (1)
1 јануара 1942 год.
Београд.

ЗАКОН О ЈАВНИМ БЕРЗАМА

И

СТАТУТ БЕОГРАДСКЕ БЕРЗЕ



БЕОГРАД

ПАРНА ШТАМПАРИЈА Д. ДИМИТРИЈЕВИЋА (ЈЕЛЕНСКА УЛИЦА БР. 1)

1894



Јов. бр.

34805

ЗАКОН

О ЈАВНИМ БЕРЗАМА



МИ
МИЛАН ПРВИ
по милости божјој и вољи народној
Краљ Србије

Проглашавамо и објављујемо свима и свакоме,
да је Народна Скупштина решила и да смо ми по-
тврдили и потврђујемо

ЗАКОН
о
ЈАВНИМ БЕРЗАМА

Чл. 1.

Ради олакшања земаљске трговине, могу се у
Краљевини Србији по одобрењу министра народне
привреде оснивати берзе за еспапе, за хартије од
вредности и разне монете. Одобрење за установљење
берзе министар ће привреде давати по саслушању
трговачко-занатлијског одбора онога места, где се хоће
да оснује берза.

Берзе стоје под самосталном управом (берзанском управом), а под државним надзором.

Берзе, које нису постале законским путем, не смеју постојати, а они који би учествовали у таким берзама, казниће се новчано од 100 – 1.000 динара у корист државне благајне, или ако се каз'н не може наплатити, затвором до 30 дана.

Ову казну изрицаће дотична полицијска власт, противу које има места жалби г. министру народне привреде за петнајест дана од дана саопштења осуде.

Чл. 2.

Свака берза мора имати своја правила (статут) који ће се прописати на основу овог закона, а морају се поднети министру нар. привреде на одобрење.

Ова правила (статути) морају нарочито имати ове одредбе:

- 1., Каквим ће се пословима бавити берза.
- 2., Условe за чланове као и за посетиоце берзе.
- 3., Права и дужности чланова.
- 4., Начин како ће се набавити средства за одржање берзе.

5., Управу берзе и њене органе, начин њиховог постављања, њихова права и дужности.

6., Шта се изискује па да важе одлуке одправљања и обзване берзине управе, а нарочито, како ће се обзнањивати правила издана на основу чл. 3. овог закона.

7., Начин за равнање и решавање спорова, који би се односили на берзанске послове (чл. 12. овог закона).

8., На шта да се употреби берзино имање у случају кад је берза престала.

9., Да чланови управе берзе морају бити српски грађани.

Како министар народне привреде, тако и управа берзе, могу доносити одлуке о изменама и допунама берзиних правила (статута), која би била одобрена, пошто овај закон ступи у живот; но ове одлуке у случају, да их управа берзе доноси, важиће само тако, ако их одобри министар народне привреде, коме се оне морају поднети на одобрење.

Чл. 3.

Управа берзе прописује у границама закона и својих статута правила о уређењу радова на берзи, нарочито одређује време рада на берзи, брине се о економним пословима берзе и у опште врши све послове, који су јој поверени у интересу цели, на коју је берза установљена.

Управа берзе одговорна је за вршење берзиних правила (статута), а нарочито за одржање мира и реда за време рада на берзи, и има право да на то употреби све нужне законске мере.

Чл. 4.

У свима управним пословима, берзе стоје непосредно под дотичном полицијском влашћу. При свакој берзи поставља се по један комisar, који има да води највиши надзор на берзи, да води надзор

над вршењем свију берзинних прописа; да стаје на пут злоупотребама, а ако ове не би могао одмах спречити, онда да то отклони преко полицијске власти.

Комисар берзе мора бити присутан нарочито на свима саветовањима берзине управе, и да до решења више полицијске власти обустави све оне одлуке, које би по његовом схватању биле противне законима или правилима берзе (статута).

Комисара поставља министар нар. привреде.

Противу решења надзорне полицијске власти или владиног комисара има места жалби г министру народне привреде за 15 дана по саопштењу одлуке.

Чл. 5.

Берзу не могу посећивати:

- 1., Женскиње;
- 2., Лица, која не могу пуноважно располагати својим имањем;
- 3., Лица која се налазе под стечајем, докле год траје стечај, а и после свршеног стечаја, ако су осуђени за лажно банкротство, па им није протекло три године дана по издржаној или опроштеној казни;
- 4., Она лица која нису испунили своје обвезе из ма каквог берзанског посла, и то докле год их не испуне.
- 5., Она лица, којима је због преступа берзанских прописа, или распростирања лажних гласова, одузето право на посећивање берзе, и то докле год траје та забрана (чл. 19. овога закона).

6., Они који су услед судске пресуде за кажњиво дело изгубили грађанску част, и то докле год по постојећим земаљским законима не добију право на то.

Чл. 6.

Ако би у правилима берзе (статуту) било прописано, да спорове из берзанских послова произлазеће решава изборни суд, онда треба у тим правилима тачно одредити:

- 1., Како ће тај суд бити састављен.
- 2., Круг његовога рада и начин како ће се пред њим поступати.

У правилима берзе може се одобрити да спорове из берзанских послова мора расправљати изборни суд, ако уговорачи нису писмено друкчије уговорили.

У сваком случају да се која страна мора подвргнути суђењу берзјског суда нужно је: или да су обе парничне стране уписани као посетиоци берзе, или да су стране написмено предходно или накнадно пристали на надлежност берзјског суда.

Чл. 7.

Противу одлуке изборнога суда нема места жалби.

Одлуке изборног суда извршне су.

Чл. 8.

Ближе одредбе о извршењу одлука изборног суда, изречених у границама постојећих закона, прописале се у правилима (статуту) берзе.

Чл. 9.

Посредовање у берзанским пословима врше трговачки посредници (сензали). О овим посредницима може имати у правилима (статуту) само таквих одредаба које се саглашавају са трговачким и овим законом.

Чл. 10.

Званично изналажење цене (курса) на берзи прометнутих предмета, имају да врше свакога дана по закључењу берзе чланови берзине управе под надзором берзиног комесара, и то на основу послова, које су берзини посредници закључили за време док је берза радила, и на основу података, које су они сазнали приликом вршења своје службе.

Званичну листу (цена) курса управа је дужна без оклевања објавити преко новина.

Чл. 11.

Министар народне привреде по саслушању дотичне берзине управе, одређује које се еспапе — хартије (папири) од вредности или монете могу продавати на берзи и које се смеју бележити (нотирати) у званичну листу (цена) курса.

Чл. 12.

Управа берзе одређује рокове за пречишћање (ликвидацију) и начин како се има извршити пречишћење берзанских послова.

Чл. 13.

Ако управа берзе повреди закон или берзина правила (статуте), или би била постојано немарљива у вршењу своје дужности, министар народне привреде има право да је смени, па управу берзе повери за време људима, које ће он сам наименовати. Тако исто министар народне привреде има право да нареди да се берзе затворе за време или за свагда, но ово он може наредити тек по саслушању трговачко-занатлијског одбора.

Чл. 14.

Као берзански послови сматрају се сви они, који се закључе у јавној берзанској дворани (локалу) у одређено време за рад на берзи и о оним прометним предметима, који се на дотичној берзи смеју продавати и бележити (нотирати).

Чл. 15.

При расправљању приватних спорова, који би потицали из берзанских послова (чл. 14) нема места одбрани као да тражбина има за основ посао разлике (диференцијски посао), који би имао да се осуди као опклада или игра (§. §. 793 и 794. грађанског законика).

Чл. 16.

Берзански се послови сматрају као трговински послови.

Чл. 17.

У пословима са ручним залагама ма у којем погледу, који су послови такође берзански, важе општи прописи грађанскога законика о ручним залагама, у колико о томе не би било других одредаба у трговачком законикѹ. Но продаја залогѹ може се вршити на јавној берзи по правилима која ће се утврдити по члану 4-ом овог закона.

Чл. 18.

Ако би се показала потреба да се каква куповина или продаја има да изврши преко трговинског посредника у случају где који од уговорача не би испунио или не би био у стању да испуни своју обавезу, онда ће управа берзе наредити, како ће се при томе радити; нарочито она може наредити, да се свака таква куповина или продаја има извршити на самој берзи.

Чл. 19.

Ко прекорачи прописе о држању реда на берзи може бити кажњен новчано од 40 до 2000 дин. или искључењем из берзе за извесно време; а ова се казна изриче без обзира на то, што би, може бити, такво лице заслуживало казну и по општем казненом законикѹ.

Искључењем из берзе може се казнити и онај посетилац берзе, који би распростирао лажне гласове о берзи.

Ове казне изриче управа берзе.

Противу осуде на новчану казну до 200 дин. или на искључење берзе до три месеца, нема места жалби; а против осуде на строжију казну може се осуђени жалити у року од 15 дана министру народне привреде преко берзиног комисара.

Изјављена жалба противу осуде на искључење из берзе не може одложити извршење осуде.

Ако министар народне привреде нађе, да је осуда на казну умесна, он не може новчану казну спустити испод 200 дин. а искључење о посеђивању берзе испод три месеца.

У правилима берзе може се прописати, да се имена оних чланова или посетилаца берзе, који у уговореноме року нису испунили своје обвезе из берзанских послова, могу по истеку тога рока јавно изложити у згради берзе.

Чл. 20.

Све новчане казне, које буду изречене по претходном члану, долазе по наплати у благајну саме берзе, а наплаћује их дотична полицијска власт на молбу берзине управе.

Чл. 21.

Да би се што пре могле створити берзе, министар народне привреде овлашћује се, да берзи из кредита даде до 4000 динара државне помоћи за прве

три године њенога опстанка у име помоћи за подмирење трошкова око администрације

Овај закон ступа у живот од дана кад га Краљ потпише.

Препоручујемо заступнику министра народне привреде, Нашем министру финансије, да овај закон обнародује, а Председнику Нашега министарског Савета, министру унутрашњих дела и министру финансије, да се, у колико се кога тиче, о извршењу његовом старају, властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

3. Новембра, 1886. год.
у Нишу.

(М. П.)

*Видио и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар правде,*

Дим. Маринковић С. Р.

Милан С. Р.

*Председник министар.
Савета,*

Министар унутрашњих дел.

М. Гарашанин С. Р.

Министар финансије

Чед. Мијатовић С. Р.

*Заступник
министра нар. привреде*

Министар финансије

Чед. Мијатовић С. Р.



СТАТУТ БЕОГРАДСКЕ БЕРЗЕ